

ІННОВАЦІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ ТА СОЦІАЛЬНІЙ ОСВІТІ

УДК 364.3+159.9]-024.87]-053.2-053.81]:004(045)

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЯМ ТА МОЛОДІ У ВІДДАЛЕНОМУ ДОСТУПІ

Петренко Сергій, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики, Рівненський державний гуманітарний університет

ORCID: [0000-0002-5311-0743](https://orcid.org/0000-0002-5311-0743)

E-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

Наукова робота присвячена дослідженню стану інформаційно-цифрових технологій для надання соціально-психологічної допомоги дітям та молоді у віддаленому доступі. Мета статті – виявити соціально-психологічний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій щодо підтримки дітей та молоді у віддаленому режимі, визначити наявні ресурси для соціальних педагогів, психологів, батьків тощо. Досліджено, що новим викликом і водночас життєвою необхідністю є процеси цифровізації усіх сфер життєдіяльності, в тому числі соціально-психологічної сфери. Описано складові соціально-психологічної допомоги. З'ясовано, що під час воєнного стану дистанційні школи надають безоплатний доступ до навчання; командою Міністерства освіти і науки України підготовлено перелік шкіл і організацій, які можуть допомогти дітям та молоді у віддаленому доступі.

Ключові слова: цифровізація, дистанційне навчання, цифрові ресурси, соціально-психологічна підтримка, діти, молодь, воєнний стан, Україна.

INFORMATION AND DIGITAL TECHNOLOGIES FOR PROVIDING SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL SUPPORT TO CHILDREN AND YOUTH IN REMOTE ACCESS

Serhiy Petrenko, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Information and Communication Technologies and Computer Science Teaching Methods, Rivne State University for the Humanities

ORCID: [0000-0002-5311-0743](https://orcid.org/0000-0002-5311-0743)

E-mail: serhii.petrenko@rshu.edu.ua

Family members, parents and caregivers are an important source of protection and emotional support for children. Children separated from their loved ones, during a crisis event, find themselves in an unfamiliar place, surrounded by unfamiliar people. They are often very frightened and unable to correctly assess the risk and dangers around them. Reuniting unaccompanied children, including teenagers, with their loved ones is an important first step. If the children are with their parents, you should try to support the adults in taking care of the children. People who may face discrimination and violence in a crisis situation. This category includes women or members of certain ethnic groups, in relation to whom there is an increased risk of discrimination or violence.

Svitlana Roiz explains that during the sound of sirens, the child's auditory channel of perception is under a special load, so it needs to be «occupied» with something. To do this, you can sing in chorus, shout slogans against Utiputin and the Russian army, listen to audio fairy tales and music with headphones, take a guitar with you and arrange a concert for everyone.

In order to provide psychological support to citizens of Ukraine who suffer from the consequences of Russia's armed aggression, the free online psychological help platform «Tell me» works around the clock. The project is implemented with the support of the Office of the President of Ukraine, the Ministry of Health and the Institute of Cognitive Modeling.

In addition, the team of the Institute of Cognitive Modeling in cooperation with the Department of Medical Psychology, Psychosomatic Medicine and Psychotherapy of the Bogomolets National Medical University and specialists of the «Friend» project developed a psychological first aid bot. The bot also contains recommendations for maintaining psychological health.

Keywords: *digitization, distance learning, digital resources, social and psychological assistance, children, youth, martial law, Ukraine.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Пандемія внесла суттєві корективи в організацію освітнього процесу, який десятиліттями накопичував кращі практики форм та методів навчання. Карантинні обмеження зумовлюють переведення освітньої діяльності у дистанційний режим, що вимагає нових підходів в її організації.

Серед вимог до організації дистанційного навчання: дотримуватися санітарних правил і норм щодо формування розкладу навчальних занять, вправ для очей та постави, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час (домашніх завдань); створювати умови для забезпечення повноцінної участі в освітньому процесі осіб з особливими освітніми потребами (застосування допоміжних технологій навчання, підтримка з боку асистента вчителя та/або асистента учня, проведення (надання) додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) тощо) з обов'язковим урахуванням індивідуальної програми розвитку.

З огляду на це на часі постає необхідність розробки соціально-психологічних і педагогічних заходів, які б сприяли успішній реалізації освітніх програм в умовах дистанційного навчання та створенню безпечного освітнього простору; забезпечували підтримку усім учасникам освітнього процесу: учням з нормотиповим розвитком та учням з обмеженнями життєдіяльності, вчителям, батькам, психологам та соціальним педагогам; допомагали відновлювати фізичне та психічне здоров'я під час навчального навантаження та соціальної ізоляції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвід переживання пандемії COVID-19 висвітлюється у роботах І. І. Галецької, Л. Д. Климаської, Ю. Д. Гундєртайло (Галецької І. І., 2020) та ін. Дослідженню результатів впровадження та можливості удосконалення дистанційного навчання в Україні присвячені статті В. Г. Панка, І. В. Марухіної, Д. Д. Романовської (Панок В.Г., 2020), матеріали Міністерства освіти і науки України та ін. Особливості психологічного здоров'я в період карантину досліджують В. В. Антюхова (Антюхова В.В., 2020) та ін.

Серед зарубіжних дослідників дистанційного навчання та дистанційної освіти в умовах поширення коронавірусної інфекції Covid 19 ключовими є праці Ф. Кінг, Фросиль Мігуель, Саманта Шнайдер, Марта Консул, Елізабет Армстронг-Менсах, Стефано Сандоре та ін.

Мета статті – виявити соціально-психологічний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій щодо підтримки дітей та молоді у віддаленому режимі, визначити наявні ресурси для соціальних педагогів, психологів, батьків тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Те, як діти реагують на труднощі кризи, залежить від їх віку та рівня розвитку. Це також залежить від того, як взаємодіють з ними їхні батьки, піклувальники та інші дорослі. Наприклад, маленькі діти не здатні повністю зрозуміти, що відбувається навколо, і особливо потребують підтримки дорослих. Зазвичай діти справляються краще, коли поруч знаходяться сильні, спокійні дорослі. У дітей і підлітків виявляються такі ж реакції дистресу, що й у дорослих. Але в них також можуть виникати деякі з наступних специфічних реакцій:

- Маленькі діти можуть повернутися до поведінки, що притаманна більш ранньому віку (наприклад, смочуть палець або мочаться в ліжко), можуть чіплятися за батьків або піклувальників, а також менше займатися іграми або повторювати одну і ту ж гру, пов'язану з тривожними подіями.
- Діти шкільного віку деколи вважають себе винуватцями негативних подій, у них виникають нові страхи, вони стають менш доброзичливими і привітними, відчують себе самотніми або надто стурбовані захистом або порятунком людей в умовах кризи.
- Підлітки можуть «нічого не відчувати», вважати, що вони відрізняються від своїх ровесників або ізольовані від них, здійснювати ризиковані вчинки або проявляти негативізм.

Члени сім'ї, батьки й опікуни – важливе джерело захисту та емоційної підтримки для дітей. Діти, розлучені зі своїми близькими, під час кризового події виявляються в незнайомому місці, в оточенні незнайомих людей. Вони часто сильно налякані і не в змозі правильно оцінити ризик і навколишні їх небезпеки. Важливим першим кроком є возз'єднання тих, хто залишилися без сімейного нагляду дітей, у тому числі підлітків, з їхніми близькими. Якщо діти перебувають разом з батьками, треба намагатися підтримувати дорослих в турботі про дітей.

Люди з порушеннями здоров'я або з функціональними (фізичними чи психічними) обмеженнями.

У цю групу входять особи похилого віку, вагітні жінки, люди з розумовими розладами, з порушеннями зору і слуху, які не здатні пересуватися самостійно.

Такі люди не завжди здатні самі подбати про себе, тому можуть потребувати захисту від насильства та особливої допомоги щоб дістатися до безпечного місця, отримати медичну допомогу та інші послуги.

Переживання, пов'язані з кризовою подією, часто погіршують стан здоров'я людей, які страждають на артеріальну гіпертонію, хворобу серця, астму, тривожний синдром та інші захворювання чи психічні розлади. Якщо вагітні жінки відчують сильний стрес у кризовій ситуації, це позначається на перебіг вагітності, на здоров'я жінки або дитини. Людям, не здатним пересуватися самостійно або зі зниженим зором або слухом, буває складно знайти близьких або звернутися за допомогою до служб.

Надаючи допомогу людям з хронічними захворюваннями або інвалідністю, треба діяти наступним чином:

1. Допомогти дістатися до безпечного місця.
2. Допомогти задовольнити нагальні потреби (їжа, чиста вода, можливість догляду за собою або зведення укриття з матеріалів, які роздають служби порятунку).

3. Розпитати про наявні захворювання і про необхідні ліки. Допомогти отримати ліки або медичну допомогу.

4. У разі потреби залишитися поруч або знайти того, хто може залишитися поруч та подбати про цю людину. Сприяти направленню в установу, де людині можуть надати необхідну допомогу.

5. Повідомити людей як можна отримати допомогу чи послуги.

Люди, яким у кризовій ситуації можуть загрозувати дискримінація і насильство. До цієї категорії належать жінки або представники певних етнічних груп, по відношенню до яких є підвищений ризик дискримінації чи насильства.

Вони особливо вразливі з наступних причин:

- їх можуть ігнорувати при розподілі гуманітарної допомоги;
- їх голос часто не враховують при прийнятті рішень про надання допомоги, послуг або розміщення;

- вони можуть стати об'єктами насильства, зокрема сексуального.

Тому вони потребують додаткових заходів із безпеки, підтримки чи отримання допомоги. Важливо дізнатися, чи є на місці події такі люди, і надати їм наступну допомогу:

- розмістити у безпечному місці;
- зв'язати з близькими та іншими людьми, яким вони довіряють;
- надати інформацію про доступну допомогу і послуги, при необхідності безпосередньо передати їх на піклування до відповідних служб [4, с. 276].

Як діти різного віку реагують на стрес та сприймають кризову ситуацію:

1. Діти 0-3 років: у цьому віці діти відчувають дратівливість, плачуть, можуть проявляти надокучливу або агресивну поведінку та боятися незрозумілих звуків, криків, різких рухів і потребують фізичної близькості батьків. Тому їм насамперед потрібно забезпечити присутність батьків та їхній тактильний контакт.

2. Діти 4-6 років: часто відчувають безпорадність та безсилля, страх розлуки, у своїх іграх можуть відбивати аспекти ситуації, відмовлятися визнавати ситуацію та заглиблюватися в себе й не бажати спілкуватися з однолітками та дорослими. Вони потребують насамперед безпеки, тому батькам слід заспокоїти дитину, що і вона, і самі батьки в безпеці.

3. Діти 7-10 років: можуть відчувати провину, неспроможність, злість, фантазії, в яких дитина бачить себе «рятувальником», «зацикленість» на подробицях події. Дитина боїться втратити звичне та боїться смерті, досить добре розуміє загрозу, може переживати страх і думає про майбутнє. Тому батькам потрібно обговорювати з дитиною події та переживання і забезпечити їй безпеку та звичний спосіб життя (ігри, спілкування з друзями тощо).

4. Діти 11-13 років: відчувають дратівливість, страх, депресію, можуть поводитися агресивно та не приймати правила. Вони боятися втратити життя, близьких, будинок, звичний спосіб життя. У цьому віці діти розуміють, що відбувається, прогнозують майбутнє, але мінімальний власний досвід викликає тривожність. Батькам можна відкрито говорити про свої переживання, страхи та допомагати дітям відтворювати соціальні зв'язки.

5. Діти 14-18 років: проявляють небезпечну поведінку, можливі суїцидальні думки та прояви аутоагресії, реакції, що нагадують реакції дорослих. Боятися втратити себе, своє місце, життя, близьких. Можуть радикально сприймати ситуацію, адже підліток тільки стає на ноги, а звичний світ зруйнувався. У цьому віці дорослим важливо не

вимагати від підлітка брати на себе роль дорослого. З підлітком слід ділитися досвідом, розмовляти, допомагати знизити емоційне напруження [6].

Провідна відкрита онлайн-платформа Об'єднаний Український Університет (United Ukrainian University (UUU) може надати [3] лінію допомоги всім закладам, щоб допомогти їм організовано використати пропозицію та налаштувати процес реєстрації та можливу адаптацію курсів [2].

Під час воєнного стану дистанційні школи надають безоплатний доступ до навчання. Командою Міністерства освіти і науки України підготовлено перелік шкіл і організацій, які можуть допомогти дітям і сім'ям [6].

1. Дистанційна школа «Атмосферна школа» [5] надає безкоштовний доступ до пакету «Слухач» із готовими навчальними матеріалами, які можуть використовувати й учителі.

2. Дистанційна школа «Оптіма» [6] відкрила безоплатний доступ до річних матеріалів для 1-11 класів. Після реєстрації усі охочі отримують посилання та паролі для входу.

3. Центр дистанційної освіти «Джерело» та «Джерело Плюс». Зареєструватися можна за посиланням [6].

4. Дистанційна школа «DAR» [4] відкрила навчальну платформу для учнів 7-11 класів;

5. Академія сучасної освіти «А+» [1] створила онлайн-проект [9] для всіх дітей України, які можуть доєднатися до занять у Zoom;

6. Команда «Jamm School» організувала дистанційну школу [11] для учнів 5-11 класів;

7. Платформа сучасної освіти «ThinkGlobal Online» доєднує до живих уроків, надає навчальні матеріали та проводить додаткові активності для дітей.

8. Дистанційна школа «Liko Education Online» для всіх охочих відкриває безплатний доступ до навчання на платформі «Liko Education Online».

9. «Alterra School» відкриває екстернат-платформу. Користувачі зможуть отримати доступ до матеріалів і тестів.

10. Освітня платформа «OkStudy» розпочала безоплатні щоденні онлайн-зустрічі з дітьми від 6 років: танці, ігри, англійська, перегляд фільмів тощо.

11. Комп'ютерна академія «ШАГ» організувала безкоштовну серію онлайн-мастер-класів і тематичних зустрічей для дітей 7-14 років: безпека в інтернеті, створення та перші кроки для заробітку на NFT, розробка ігор за допомогою Construct.

12. Науковий ліцей Кліма Чурюмова відкрив реєстрацію [3] на онлайн-уроки та регулярні щоденні зустрічі дітей із психологом. Програма дає можливість дітям слухати предмети шкільної програми, науково-популярні лекції, авторські курси від учених, митців, цікаві інтерактиви неформальної освіти та долучатися до мовного клубу. Протягом дня планують регулярні ввімкнення психологів;

13. Проект «School Navigator» надасть доступ до записів уроків [20], а також уроків у режимі реального часу українською, англійською та російською мовами. Реєстрація тут [3];

14. Математична онлайн-платформа «GIOS» відкрила безкоштовне під'єднання до платформи, реєстрація за посиланням [4];

15. Науково-дослідницька школа «Базис» спільно з Viber-спільнотою «Школа інфо» [9] проводять освітню ініціативу для учнів початкової та середньої школи України;

16. Всеукраїнський освітній проект для підлітків від We benefit together – компанії, яка займається поповненням кадрового резерву у сфері ІТ із метою створення

продуктів для ІТ-компаній. На час воєнних дій навчання та тестування проводиться безплатно;

17. Мережа навчальних закладів MAndryk International School [5] запрошує учнів 1-8 класів до безоплатних онлайн-уроків із нашими відчайдушними вчителями, які не зважаючи на ситуацію, хочуть усіма силами допомогти дітям почуватися у безпеці, ділитися усмішками та знаннями;

18. Нова Українська Школа [7] організувала серію пізнавальних онлайн-зустрічей із учителями;

19. Платформа Кампстер [8] відкрила безкоштовний доступ до курсів на платформі;

20. Alterra school [6] відкриває екстернат-платформу ALTERRA ONLINE EXTERNAT і дає доступ до матеріалів та тестів;

21. Egudito [7] надає вчителям 3-4 класів початкової школи готовий контент та домашку без паперу. Також діти можуть використовувати Egudito окремо, як застосунок, в період, коли немає доступу до школи, але є інтернет.

22. Онлайн-школа математики Матема [3], для дошкільнят та дітей 1-11 класів;

23. Онлайн-школа «На Урок» [3] розробляє та створює уроки для підтримки школярів України;

24. «Школа надії» пропонує уроки дистанційного навчання для учнів з України.

25. На цій онлайн-платформі [6] розміщено більше 2 тис. курсів із понад 180 спеціалізацій на 4 освітніх рівнях, зареєстровано близько 25 млн. слухачів – тут можна навчатися та отримувати кредити 149 провідних університетів світу, які є партнерами Coursera. У разі успішного закінчення курсу користувач отримує сертифікат. Протягом навчання студент повинен переглядати лекції, які надсилаються йому щотижня, читати рекомендовані статті та виконувати домашні завдання. Деякі курси мають українські субтитри.

26. На сайті [7] є кілька тисяч безкоштовних мікролекцій із математики, фізики, хімії, історії, фінансів, економіки, біології, мистецтва, комп'ютерних наук тощо.

27. Заснований Гарвардським університетом і Масачусетським технологічним університетом у 2012 році, EdX [6] є центром онлайн-навчання та надає послуги МВОК на відкритій безкоштовній платформі OpenEdX, пропонуючи слухачам високоякісні курси за 24 напрямками, серед яких комп'ютерні технології, статистика, література та інші. Онлайн-курси повторюють реальні лекції, які викладаються в Гарварді, університеті Корнуелла та інших відомих навчальних закладах. Курси безоплатні, проте отримання сертифікату потребує оплати.

28. Більшість курсів Udacity – технічного напрямку. В окремі розділи винесено матеріали з математики, бізнесу, дизайну, інших наук (фізика, біологія). Усього Udacity пропонує близько 30 курсів, які діляться за рівнем складності: новачок, досвідчений, профі. У кожному курсі є кілька уроків, які містять відео. У кінці заняття є завдання, яке допоможе перевірити засвоєння матеріалу [7].

Кожен курс триває близько 2 місяців, а щотижня на навчання треба витратити орієнтовно 6 годин. За допомогою Udacity можна навіть отримати роботу, адже інформація про студентів (за згодою) передається роботодавцям, які уклали договір із компанією. Наразі платформа співпрацює з корпорацією «Google», фінансовим гігантом «Bank of America», соціальною мережею Facebook та іншими.

29. Проєкт Canvas Network [6] відрізняється великою різноманітністю курсів, які проводять різні за рівнем підготовки та напрямом діяльності люди: доктори наук, менеджери, письменники.

Курси не мають єдиного підходу до викладання. Із особливостями кожного курсу можна ознайомитися в описі. Курси тривають 2–3 тижні, анонсуються за місяць і раніше, що дозволяє бажаючим попередньо записатися. Canvas Network пропонує безоплатні, умовно безоплатні та платні курси. Умовно безоплатні передбачають придбання додаткових навчальних матеріалів (посібників, літератури), а платні дозволяють заробити кредити в системі безперервної освіти.

30. Udeму – платформа, що пропонує освітні проєкти, розподілені на 16 категорій, які викладаються практиками. Тут представлені найрізноманітніші курси, серед яких продуктивність, стиль життя чи музика. Є як безоплатні курси, так і платні. Навчальні матеріали представлені у вигляді відео, аудіо, презентацій і тексту. Udeму також пропонує можливість організаціям створювати власні навчальні проєкти для корпоративного навчання. Після закінчення курсів слухачі можуть отримати сертифікат таких відомих компаній, як Cisco Systems, Microsoft Corporation, Financial Industry Regulatory Authority та інших.

31. Prometheus – українська безоплатна платформа онлайн-освіти, яка створена у 2014 році. Серед її партнерів найкращі заклади вищої освіти країни. Prometheus надає безкоштовну можливість університетам, провідним викладачам і компаніям-лідерам публікувати та розповсюджувати курси.

Кожен курс складається з відеолекцій, інтерактивних завдань, а також форуму, на якому студенти мають змогу поставити запитання викладачу та спілкуватися. Успішне завершення курсу дасть змогу отримати електронний сертифікат, який підтверджуватиме здобуті знання. Курси на Prometheus доступні в мережі у будь-який час, платформа також пропонує мобільний додаток для Android та iOS [7].

32. EdEra (Education Era) – освітній проєкт, що має на меті зробити навчання в Україні якісним і доступним. Усі курси тут безоплатні, проте після закінчення кожен охочий може віддячити проєкту. До кожної лекції (коротких відео, запитань і завдань для кращого засвоєння матеріалу) додається супроводжуючий матеріал – конспект з ілюстраціями та поясненнями. Кожного тижня студенти виконують домашнє завдання, а в кінці курсу складають іспит. Навчатися можна в будь-який зручний час, а успішність підтверджується сертифікатом.

33. Future Learn – освітня платформа Відкритого університету, що має 40-річний досвід дистанційного навчання та онлайн-освіти.

34. OpenupEd – перша й наразі єдина загальноєвропейська МВОК-ініціатива, заснована у 2013 році Європейською комісією та Європейською асоціацією університетів дистанційного навчання (EADTU). Завдяки співпраці партнерів OpenupEd із країнами Азії та Африки за посередництвом ЮНЕСКО, на сучасному етапі студенти можуть обрати понад 200 МВОКів 13 мовами.

35. Iversity – європейський освітній онлайн-ресурс, що від 2011 року спеціалізується на проведенні інтерактивних курсів і лекцій для закладів вищої освіти, а від 2012 року розміщує на своїй платформі відкриті масові онлайн-курси. Наразі Iversity налічує понад 750 тис. зареєстрованих користувачів і більше мільйона студентів, а також є однією з небагатьох платформ, завдяки якій за проходження онлайн-курсів студенти з усього світу можуть отримати ECTS-кредити.

36. Stanford Open Edx – платформа, що пропонує різноманітний доступ до професійного освітнього контенту від численних шкіл і університетських кафедр, а також

можливість безкоштовно брати участь у онлайн-курсах, які організують викладачі Стенфордського факультету.

37. Codecademy – заснована у 2011 році інтерактивна онлайн-платформа з вивчення 7 мов програмування – Python, PHP, jQuery, JavaScript, Ruby, а також описових мов зовнішньої розмітки сторінок HTML і CSS. Сайт дозволяє кожному створювати та публікувати нові курси, використовуючи Course Creator, а для деяких курсів існують «пісочниці», в яких користувачі можуть тестувати свої програмні коди. Codecademy також запустила iOS-додаток «Hour of Code» для тих, хто прагне вивчати програмування в ігровій формі. Станом на січень 2014 року 24 млн користувачів виконали більше 100 млн вправ. Ця платформа [6] містить великий перелік запропонованих дисциплін, як і список навчальних закладів, що надають лекції. Часто в уроці є допоміжні файли, в яких пояснюються деякі аспекти лекцій або ж наводяться приклади застосування пройденого уроку.

38. Якщо ви поставили перед собою мету вивчити іноземну мову, тоді вам в пригоді стане безоплатна платформа Duolingo, у якій є український інтерфейс. Навчання проходить у ігровій формі, з кожним рівнем завдання стають складнішими, а за їх виконання ви отримуєте «гроші» – лінготи. За них можна купити перехід на вищий рівень. Більше уваги приділяється письмовим урокам і диктантам, розмовній мові – менше. Користувачі цієї онлайн-платформи можуть додавати друзів і змагатися з ними у вивченні іноземної мови.

39. Некомерційний проєкт, який щороку збирає в Единбурзі та Лонг-Біч науковців, бізнесменів, політиків і активістів зі всього світу. Мета конференції – поширити серед суспільства унікальні та цікаві ідеї. Після конференції їхні промови з'являються на сайті TED [8]. На сайті можна знайти більше 2 тисяч відео, до більшої частини з яких є субтитри українською мовою, а деякі навіть озвучені українською [7].

40. ВУМ (Відкритий Університет Майдану) – дистанційна платформа громадянської освіти. Онлайн-проєкт пропонує понад 30 тем для безоплатного навчання. Курси сформовані з відеолекцій, практичних завдань і контрольних запитань. Наявність форуму надає можливість спілкуватися з іншими студентами та викладачами. Лекції читають провідні викладачі бізнес-шкіл, громадянського сектору, практики бізнесу та соціальної сфери. Курси пов'язані з такими напрямками: персональний розвиток, реалізація потенціалу, підприємництво, формування відкритого суспільства в Україні. За умови успішного проходження обраного курсу, ви можете завантажити сертифікат.

41. Інтерактивна симуляція PhET. Це проєкт University of Colorado Boulder для створення і використання безкоштовних інтерактивних симуляцій з математики і наук про природу.

42. Програма підвищення рівня володіння і практикування розмовної мови - ENGIN. Реєстрація та деталі на сайті [7].

43. Онлайн-платформа Creative Practice відкрила безкоштовний доступ на всі курси. Без будь-яких обмежень - теорія і практика. Для доступу до курсів достатньо просто реєстрації [2] на платформі [6].

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Таким чином, актуалізується розробка програми заходів для здобувачів закладів вищої освіти з кібербезпеки та формування мотивації до самоосвіти в умовах дистанційного навчання, а також обґрунтування критерії оцінювання досягнень учасників освітнього процесу. Водночас доцільно створювати умови для інформаційної, цифрової та освітньої

безбар'єрності для здобувачів освіти з інвалідністю в умовах дистанційного навчання, що регламентується міжнародними і українськими нормативно-правовими документами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єгорова-Луценко Т. П. Цифровізація системи надання соціальних послуг в Україні. Право та інноваційне суспільство: електрон. наук. вид. 2020. № 2 (15). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Yehorova-Lutsenko15.pdf>. (дата звернення: 05.11.22).
2. Малиновський. В. Я. Стратегічні аспекти цифрової трансформації соціальної сфери. Урядовий кур'єр. 19.02.2021. С. 2.
3. Дранник В. А. Щодо цифрової трансформації соціальної сфери. Соціальна і цифрова трансформація: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання : матеріали науково-практичної конференції, 10 грудня 2020 р., м. Київ. упоряд.: О. А. Баранов, В. М. Фурашев, С. О. Дорогих. С.82–83
4. Козицька Н.О. Козицька Наталя Олександрівна. Цифровізація соціальної сфери в умовах дії воєнного стану. Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін: Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції; 08 грудня 2022 року. К.: КНЕУ, 2022. С. 276–277.
5. Онлайн-уроки для дітей. *Онлайн уроки для дітей*. URL: <https://www.eduforsafety.com.ua/> (дата звернення: 19.11.2023).
6. Онлайн-школа «На Урок» для учнів. *Онлайн-школа «На Урок» для учнів*. URL: <https://naurok.ua/> (дата звернення: 19.11.2023).
7. Онлайн-школа математики для дітей *Матема. Matema*. URL: <https://www.mathema.me/> (дата звернення: 19.11.2023).
8. «Онлайн Університет» від Coursera та edX для українських університетів URL: <https://www.uuu.education/uk/index> (date of access: 19.11.2023).
9. Освіта на платформі «Оборона дітей України» від Наукового ліцею Чурюмова. *Google Docs*. URL: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeTvM3xsVZN5lpyFqCpZ9MpQcCSAxNX330YKtBKnmO2kibXlg/viewform> (дата звернення: 19.11.2023).
10. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-r#n10> (дата звернення: 15.11.2023).
11. Ресурси психологічної підтримки під час збройної агресії Росії в Україні. НМЦ практичної психології і соціальної роботи. НМЦ практичної психології і соціальної роботи. Інститут післядипломної освіти КУБГ. URL: <https://pp.ipro.kubg.edu.ua/2022/03/11/ресурси-психологічної-підтримки/> (дата звернення: 19.11.2023).
12. Facebook. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/katerinagoltsberg/posts/4925341704178994> (дата звернення: 08.12.2023).

REFERENCES

1. Yehorova-Lutsenko T. P. (2020). Tsyfrovizatsiia systemy nadannia sotsialnykh posluh v Ukraini. Pravo ta innovatsiine suspilstvo: elektron. nauk. vyd. № 2 (15). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Yehorova-Lutsenko15.pdf>. (data zvernennia: 05.11.23) [in Ukrainian].

-
2. Malynovskyi. V. Ya. (2021). Stratehichni aspekty tsyfrovoyi transformatsii sotsialnoi sfery. Uriadovi kur'ier. S. 2 [in Ukrainian].
 3. Drannyk V. A. (2020). Shchodo tsyfrovoyi transformatsii sotsialnoi sfery. Sotsialna i tsyfrova transformatsiia: teoretychni ta praktychni problemy pravovoho rehuliuвання : materialy naukovo-praktychnoi konferentsii, 10 hrudnia 2020 r., m. Kyiv. uporiad.: O. A. Baranov, V. M. Furashev, S. O. Dorohykh [in Ukrainian].
 4. Kozitska N. O. (2022). Kozitska Natalia Oleksandrivna. Tsyfrovizatsiia sotsialnoi sfery v umovakh dii voiennoho stanu. Oblik, analiz, audyt, opodatkuvannia ta finansovyi monitorynh v umovakh hlobalizatsiinykh zmin: Zbirnyk materialiv VIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii; 08 hrudnia 2022 roku. K.: KNEU [in Ukrainian].
 5. Onlain-uroky dlia ditei. Onlain uroky dlia ditei. URL: <https://www.eduforsafety.com.ua/> [in Ukrainian].
 6. Onlain-shkola «Na Urok» dlia uchniv. Onlain-shkola «Na Urok» dlia uchniv. URL: <https://naurok.ua/> [in Ukrainian].
 7. Onlain-shkola matematyky dlia ditei Matema. Matema. URL: <https://www.mathema.me/> [in Ukrainian].
 8. «Onlain Universytet» vid Coursera ta edX dlia ukrainskykh universytetiv URL: <https://www.uuu.education/uk/index> [in Ukrainian].
 9. Osvita na platformi «Oborona ditei Ukrainy» vid Naukovoho litseiu Churiumova. Google Docs. URL: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeTvM3xsVZN5lpyFqCpZ9MpQCcSAxNX330YKtBKnmO2kibXlg/viewform> [in Ukrainian].
 10. Pro skhvalennia Stratehii tsyfrovoyi transformatsii sotsialnoi sfery. Ofitsiyni vebportal parlamentu Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-r#n10> [in Ukrainian]
 11. Resursy psykholohichnoi pidtrymky pid chas zbroinoi ahresii Rosii v Ukraini. NMTs praktychnoi psykholohii i sotsialnoi roboty. NMTs praktychnoi psykholohii i sotsialnoi roboty. Instytut pislidyplomnoi osvity KUBH. URL: <https://pp.ippo.kubg.edu.ua/2022/03/11/resursy-psykholohichnoi-pidtrymky/> [in Ukrainian].
 12. Facebook. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/katerinagoltsberg/posts/4925341704178994> [in Ukrainian].